

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania D. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o zasiłek macierzyński,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 października 2025 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 30 lipca 2024 r., sygn. akt XXI Ua 46/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz odwołującej się kwotę 270
(dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z dnia 30 lipca 2024 r., oddalił apelację D. L. i organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2023 r., zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 13 lutego 2023 r. i przyznającego ubezpieczonej prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 23 stycznia 2023 r. do 1 sierpnia 2023 r. i oddalającego odwołanie w pozostałym zakresie.

W sprawie ustalono, że odwołująca się, prowadząca indywidualną działalność gospodarczą, spóźniła się ze złożeniem wniosku o wypłatę zasiłku

macierzyńskiego. Odwołująca się wniosek złożyła w dniu 22 stycznia 2023 r., za okres urlopu rodzicielskiego od 21 grudnia 2022 r., do 1 sierpnia 2023 r.

W ocenie Sądu Okręgowego, odwołująca się nie dochowała terminu na złożenie wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, który jest terminem zawitym i nie podlega przywróceniu. Brak był podstaw do ustalenia prawa do zasiłku za okres przypadający przed złożeniem stosownego wniosku.

Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że z art. 30a ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 501, dalej jako ustawa zasiłkowa) nie wynika negatywny dla ubezpieczonego skutek prawny złożenia wniosku o zasiłek macierzyński za okres odpowiadający kodeksowemu okresowi urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze po upływie 21 dni od przyjęcia dziecka na wychowanie i wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka w postaci utraty prawa do zasiłku macierzyńskiego za cały okres przysługiwania ubezpieczonemu będącemu pracownikiem urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub jego część. Wyprowadzanie wniosku, że wobec regulacji z art. 30a ust. 2 ustawy zasiłkowej złożenie wniosku po wskazanym w tym przepisie terminie prowadzi do utraty prawa do zasiłku macierzyńskiego za cały okres (lub jego część) odpowiadający kodeksowemu okresowi urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, byłoby sprzeczne z celem przepisów ustawy zasiłkowej oraz celem samego zasiłku macierzyńskiego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2022 r., I USKP 86/21, LEX nr 3362904).

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części, to jest co do pkt 1. - w zakresie oddalenia apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co do pkt 2. w całości.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność w zakresie naruszenia art. 29a ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik odwołującej się wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz

o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do merytorycznego rozpoznania.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Taka sytuacja w sprawie nie zachodzi.

Długość okresu, za który wypłacany jest zasiłek macierzyński, nie została określona w przepisach ustawy zasiłkowej w sposób autonomiczny. Ustawodawca zdecydował się na powiązanie długości tego okresu z przewidzianymi w Kodeksie pracy okresami urlopów związanych z rodzicielstwem, to jest długością urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego. Długość okresów pobierania zasiłku określona w ten sposób dotyczy wszystkich ubezpieczonych bez względu na tytuł ubezpieczenia, w tym również tych ubezpieczonych, których tytuł do ubezpieczenia chorobowego nie gwarantuje im prawa do wskazanych urlopów. Wypłacie zasiłku macierzyńskiego nie musi zatem towarzyszyć jednocześnie korzystanie przez ubezpieczonego z prawa do powyższych urlopów (zob. K. Stopka [w:] Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, Warszawa 2025, LEX).

Skarżący nie dostrzega treści przepisu art. 31 ust. 3 g i 4 ustawy zasiłkowej, które dotyczą sytuacji niewykorzystania ani jednego dnia zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w pierwszym roku życia dziecka. Przepisy te

niwelują finansowe konsekwencje złożenia przez ubezpieczonego wniosku o wypłacenie zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego (urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego) i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze z wyłączeniem tzw. nieprzenaszalnej jego części. Norma wynikająca z art. 31 ust. 3g wskazuje, że mimo złożenia stosownego wniosku, jeśli w pierwszym roku życia dziecka nie doszłoby do wykorzystania przynajmniej jednego dnia zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, zasiłek będzie przysługiwał w wysokości 100% za okres urlopu macierzyńskiego (urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego) a za okres urlopu rodzicielskiego w wysokości 70% podstawy wymiaru. Sytuacja niewykorzystania w pierwszym roku życia dziecka ani jednego dnia zasiłku macierzyńskiego może mieć charakter następczy i wynikać z rezygnacji przez ubezpieczonego z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego (rezygnacji pracownika z urlopu rodzicielskiego) przed ukończeniem przez dziecko pierwszego roku życia (zob. K. Stopka [w:] Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, Warszawa 2025, LEX). W takiej sytuacji przepis ust. 4 gwarantuje wyrównanie kwoty zasiłku wypłaconego z zastosowaniem stopy procentowej 81,50% z uwagi na uprzednio złożony wniosek, do kwoty odpowiadającej 100% zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego (urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego). Wyrównanie ma charakter jednorazowy i wymaga wniosku ubezpieczonego.

Dodatkowo, należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, że wyprowadzanie wniosku, że wobec regulacji z art. 30a ust. 2 ustawy zasiłkowej z (analogicznie art. 30a ust. 1 ustawy zasiłkowej) złożenie wniosku po wskazanym w tym przepisie terminie prowadzi do utraty prawa do zasiłku macierzyńskiego za cały okres (lub jego część) odpowiadający kodeksowemu okresowi urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, byłoby sprzeczne z celem przepisów ustawy zasiłkowej oraz celem samego zasiłku macierzyńskiego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2022 r., I USKP 86/21, LEX nr 3362904).

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia wskazanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

AGM

[a.ł]